

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemanje pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 4. januarja 1901.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu, in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste naj si naroče za bodoče leto. Ker se je zadnji čas slovensko časopisje možno pomnožilo, ni to več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slovenski program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec, katerega zastopnik je sedaj dež. odbornik ces. svetnik Murnik in kateremu so „Novice“ bile zveste v najtežavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in boja ne bodo iskale, a vendar odločno branile slovensko narodno stališče proti vsakemur.

Poganjale se bodo odkritosrčno za najširšo z neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdoslednejše izmed vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražali pravo mnenje naroda, čim bolje bo vsem stanovom omogočeno, izražali ob volitvah svoje mnenje.

Smatrale bodo za svojo nalogo, zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in doslej popolnoma zapuščenega obrtnika. Ta dva stanova sta stebra našega naroda. Posebno kmet nima pri nobenem narodu tacega pomena kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši možje našega naroda so se rodili v kmetijskih hišah, naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetijskih hiš, tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost.

V mestih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moremo Slovenci zanašati, zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu. Slovenski obrtniki nimajo doslej svojega strokovnega lista. Z ozirom na to in po inicijativi gosp. ces. svetnika Murnika, ki nadzoruje list, posvečevale bodo „Novice“ v prihodnje posebno pozornost obrtnikom in obrtniškim zadevam in pričakujejo, da se jih obrtniki tesno oklenejo.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskim in slovanskim vprašanjem. Poganjale se bodo z isto odločnostjo za narodno enakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njih polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim iznajdbam ter so si pridobile več izvrstnih sotrudnikov. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo.

Splošno se bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo s prošnjo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih naročnikov pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo, naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustrezno s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu. Cena jim bode: za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 6 kron (3 gld.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 50 vin. (75 kr.). Po pošti prejemane za celo leto 7 kron (3 gld. 50 kr.), za pol leta 3 krone (1 gld. 50 kr.) in za četrt leta 1 krono 80 vin. (90 kr.). Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 80 vin. (40 kr.). Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politični oddelek.

* Novi vek.

Devetnajsto stoletje je zatonilo v večnosti. Bilo je to stoletje velikanskih bojov in znamenitih preobratov. Svetovna zgodovina pozna malo tacihi vekov. To 19. stoletje je bilo za mnogo držav in narodov, pravi blagoslov, tudi nas Slovence je prebudilo iz narodnega mrtvila, a za druge države in narode je bilo jako nesrečno.

In mej te države spada tudi Avstrija. Pred sto leti je bila Avstrija, dasi jo je Napolen porazil, vendar še poleg Francije prva sila na kontinentu. Italija je bila avstrijska domena, v Flandriji je vihrala avstrijska zastava, v Nemčiji je imela Avstrija odločilno besedo in je igrala vodilno ulogo, a glede orientalskega vprašanja je imela Avstrija nekako zgodovinsko utrjen primat. Avstrija sicer tudi tedaj ni bila več gospodar sveta, ali Avstriji tedaj ni bilo ničesar doseči. Celó v letih, ko je bil Napoleon na višku slave in moči, ko je bil Avstriji vzel skoro polovico njenih dežel, je bila naša monarhija še vedno znamenita politična potenca, resnična velesila in je večkrat v odločevala o usodu Evrope.

A danes? Kdor si je ohranil še kako patrijotično iskro, tistega mora prešiniti žalost, kadar vidi, kako Avstrija propada. Avstrija ima pač še veliko armado, tudi gospodarski stoji bolje, kakor v prejšnjih časih, ali dočim so druge države postale večje močnejše in močnejše, je Avstrija nazadovala. Svetovna zgodovina je v drugi polovici minolega stoletja živela na stroške Avstrije. Mi, ki smo nekoč imeli v Italiji prvo besedo, ne štejemo danes tamkaj ničesar več. Mi, ki smo nekoč v Nemčiji bili gospodarji, smo zdaj nekaj privešek Nemčije.

Še več. Avstrija je danes vzlic svoji moči prenehala biti faktor v svetovni politiki. Pri novi delitvi sveta, ki se pripravlja, ni za Avstrijo prostora, ona tu ne pride v poštev. Avstrija živi danes prav za prav samo še od starega renomeja, ali za dolgo ta kapital ne bo zadostoval.

Ne da se tajiti, da so tega pripadanja v veliki meri krivi tisti, ki državo vladajo, oziroma ker niso znali računati s političnimi in drugimi premembami minolega stoletja. Dva vzroka sta, vsled katerih v sovetu držav Avstrija ničesar več ne šteje. Prvi nagib je razvoj narodnosti, ki ga je prineslo 19. stoletje, drugi nagib je odstavljenje orientalnega vprašanja z dnevnega reda.

Avstrija ni znala svojim narodom biti pravična in zato propada. Nasprotstvo Avstrije zoper narodnostna stremjenja je poglavitni vzrok, da smo izgubili Belgijo, in da sta se na naše stroške stabilirali dve novi velesili: Italija in Nemčija. Nasprotstvo Avstrije zoper narodnostna stremjenja je vzrok, da ni domačega miru, da se gospodarstvo slabo razvija, ker ne hodi z razvojem v drugih državah vstric, in da ne zavladajo tiste razmere v državi, ki bi jej dale večjo moč.

Kar se tiče orientalnega vprašanja se je isto vsled svetovnih prememb prevrglo. Več stoletij je veljalo orientalno vprašanje za prvo svetovno vprašanje. Avstrija kot neposredni sosed Turčije se je še po nesrečnem l. 1866. smatrala kot tista država, ki odločuje glede orientalnega vprašanja.

Danes pa razdelitev Turčije, ki je bila jedro orientalnega vprašanja, ni več na dnevnem redu, danes je smoter vseh političnih prizadevanj obranitev Turčije. Zato pa je na dalnjem vzhodu trčilo belo plemo z rumenim plemenom. Na mesto Turčije je stopila Kitajska, tam pa Avstrija ne igra nobene vloge, tam Avstrija ne pride v poštev.

Položaj Avstrije ob začetku novega stoletja je torej skrajno žalosten. Treba bi bilo, združiti vse moči, zastaviti vse sile, da se Avstrija reši iz njega. Prvi pogoj temu je, da se reši narodnostno vprašanje. Če se to ne zgodi, ne bo naša država čakala 21. stoletja.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Dasi se bodo šele ta mesec vršile vršile glavne volitve, se vendar vsi politični krogi že zdaj prav resno bavijo z vprašanjem, kakšne razmere nastanejo v prihodnjem državnem zboru. Iz pisma, ki ga je pisal najbolj državniška glava češkega kluba, dr. K r a m a ř svojim volilcem, se razvidi jasno, kako stališče bodo zavzemali Čehi.